

SAMEN NAAR EEN ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING

- STAPPENPLAN -

INHOUD

WAAROM EEN ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING?	04
WAT IS EEN ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING?	04
STEENTJE BIJDRAGEN AAN EEN GENERATIE ROOKVRIJ	04
ROOKVRIJ IN 7 STAPPEN	04
STAP 1 · CREËER DRAAGVLAK	07
STAP 2 · BRENG DE BEGINSITUATIE IN KAART	09
STAP 3 · BEPAAL PRIORITEITEN EN DOELSTELLINGEN	12
STAP 4 · WERK ACTIES UIT	13
STAP 5 · VOER DE ACTIES UIT	16
STAP 6 · EVALUEER EN STUUR BIJ	17
STAP 7 · VERANKER IN HET BELEID	18
ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING IN DE PRAKTIJK	20
BIJLAGE 1 VINK AF NAAR EEN ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING	22
BIJLAGE 2 HOE HET LABEL VAN GENERATIE ROOKVRIJ AANVRAGEN?	23

Dit stappenplan kwam tot stand op basis van een aantal piloottrajecten. Nieuwsgierig naar praktijkervaringen van andere jeugdverenigingen? Schrijf je in voor de nieuwsbrief van Generatie Rookvrij op generatierookvrij.be.

WAAROM EEN ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING?

In het lokaal, tenten en andere afgesloten ruimten is roken wettelijk niet toegelaten. Buiten op de terreinen mag dat wel, terwijl veel kinderen en jongeren een groot deel van hun tijd daar doorbrengen. Kinderen kopiëren gedrag. Zeker van mensen naar wie ze opkijken, zoals leiding, animatoren en ouders.

Als kinderen volwassenen zien roken, dan wekt dit de indruk dat roken normaal is en aangenaam kan zijn. Dat roken misschien wel een onderdeel van het leven is. In plaats van een dodelijke verslaving. Door je terrein rookvrij te maken, ook buiten, geef je kinderen het goede voorbeeld en maak je hen weerbaarder om later zelf niet te beginnen roken. Meer redenen om te kiezen voor een rookvrije jeugdvereniging vind je in de argumentatiefiche op generatierookvrij.be.

WAT IS EEN ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING?

Een rookvrije jeugdvereniging houdt in dat er niet gerookt wordt op het hele terrein (eventueel met uitzondering van rookzones uit het zicht van kinderen). Concreet:

- ▶ Er wordt niet gerookt op het hele terrein, zowel binnen als buiten (eventueel met uitzondering van een rookzone uit het zicht van kinderen).
- ▶ Iedereen houdt zich aan de afspraken voor een rookvrije jeugdvereniging. Alle leiders, leden, ouders, bezoekers ...
- ▶ Bordjes of andere signalisatiematerialen geven aan dat het terrein rookvrij is. Je kan er bestellen op www.generatierookvrij.be/webshop.
- ▶ De rookvrije afspraken staan in het reglement van de jeugdbeweging.
- ▶ Ook de e-sigaret valt onder deze afspraken. Dat vergemakkelijkt de naleving van de afspraken en zorgt voor duidelijkheid.

Een rookvrije jeugdvereniging wordt aanbevolen. Is volledig rookvrij nog niet haalbaar? Neem dan al een eerste stap richting een rookvrije jeugdvereniging.

STEENTJE BIJDAGEN AAN EEN GENERATIE ROOKVRIJ

Het rookvrij maken van je jeugdvereniging of een eerste stap in die richting draagt bij aan een Generatie Rookvrij. Deze beweging werkt toe naar een samenleving waar kinderen kunnen opgroeien zonder blootgesteld te worden aan tabaksrook en de verleidingen om te beginnen roken.

Elke week worden honderden kinderen en jongeren verslaafd aan roken. Ieder kind is er een te veel. Door samen het goede voorbeeld te geven en de omgeving waar kinderen komen rookvrij te maken, kunnen we ervoor zorgen dat kinderen niet in de verleiding komen. Iedereen kan daar een steentje aan bijdragen.

Gebruik het logo van Generatie Rookvrij en geef aan dat jij meewerkt aan een rookvrije generatie voor kinderen en jongeren.

Ga je voor een rookvrije jeugdvereniging, eventueel met enkele rookzones die zich uit het zicht van kinderen en jongeren bevinden? Vraag dan het label aan en laat zien dat je rookvrij bent.

Lees meer op generatierookvrij.be.

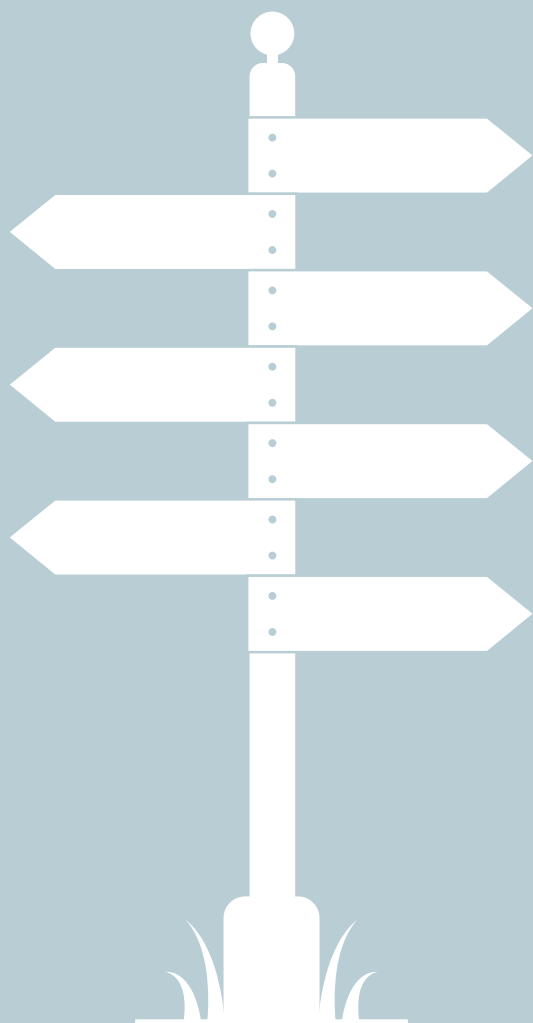
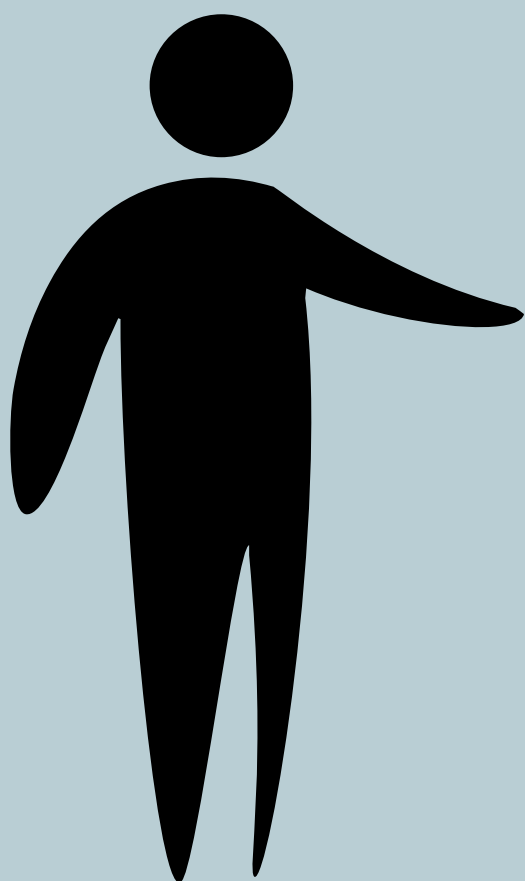
ROOKVRIJ IN 7 STAPPEN

In 7 stappen maak je je jeugdvereniging rookvrij. In bijlage 1 vind je een lijst waar je de stappen die je hebt doorlopen, kunt afvinken. De stappen zijn:

©Vlaams Instituut Gezond Leven 2018

HOE MAAK JE JE JEUGDVERENIGING ROOKVRIJ?

DOE HET MET DE HULP VAN DEZE 7 STAPPEN!

STAP 1

CREËER

DRAAGVLAK

Je wilt je steentje bijdragen om kinderen rookvrij te laten opgroeien, zonder de verleidingen van tabak. Je wilt op weg gaan naar een rookvrij terrein. Dat is fantastisch.

Voor je aan de slag gaat, is het belangrijk om draagvlak te creëren. Want met een beetje steun krijg je zoveel meer gedaan! Een breed draagvlak zorgt ervoor dat:

- ▶ iedereen zich gehoord en betrokken voelt;
- ▶ iedereen gemotiveerd is om voor een rookvrije jeugdvereniging te gaan;
- ▶ het project een vaste plaats krijgt en het echt 'leeft'.

Hoe draagvlak creëren?

Ga in overleg met de betrokkenen op het terrein. Leg aan verschillende mensen uit waarom je wilt gaan voor een rookvrije jeugdvereniging. Zo zorg je dat er een breed voor draagvlak is. Dat zal de naleving en het proces vergemakkelijken. Leg uit dat de vereniging kinderen op die manier het goede voorbeeld kan geven en iedereen in een gezonde omgeving wil laten spelen en plezier maken.

Als je uitleg geeft en zelf overtuigd bent van een rookvrije jeugdvereniging, dan zullen mensen het belang ervan inzien en er zelf ook stappen voor willen zetten. Maak gebruik van deze argumentatiefiche. Daarin vind je verschillende redenen en veelgestelde vragen die je kunnen helpen om mensen warm te maken om mee te doen.

Welke personen spreek je aan? Denk onder meer aan:

Bestuur en leiding van de jeugdvereniging

Zij spelen een cruciale rol. Zij beslissen om stappen te zetten naar een rookvrij terrein. Ook zullen ze belangrijke figuren worden bij het naleven van de afspraken die gemaakt worden rond de rookvrije jeugdvereniging. Het is belangrijk dat zij het goede voorbeeld geven.

Wat kun je doen om hen te overtuigen?

- ▶ Stuur een **brief, e-mail of bericht** naar enkele leden van het bestuur of de leiding.
- ▶ Voer een **gesprek** met een aantal leden van de leiding na een activiteit.
- ▶ Geef op een bestuursvergadering of leidingoverleg een **presentatie** met argumentatie over de rookvrije jeugdvereniging.
- ▶ Deel een **voorbeeld van een andere jeugdvereniging** die rookvrij is met hen. Je vindt hier verschillende voorbeelden van op de website van Generatie Rookvrij.

Op generatierookvrij.be kan je ook verschillende [communicatiematerialen](#) downloaden die je hierbij kunnen helpen (hiervoor moet je wel ingelogd zijn, zie bijlage 2).

Leden

Zij moeten mee zijn met het verhaal. Zeker de oudere leden. Want zij zijn belangrijk bij het naleven van de afspraken. Wat kun je doen om hen te overtuigen?

- ▶ **Stuur hen een mail of bericht** met de argumentatie wat er van hen verwacht wordt.
- ▶ Voer een persoonlijk **gesprek** waarin je de reden om rookvrij te gaan aanhaalt.

Ouders van leden, derden...

De steun van (groot)ouders en derden kun je zeker ook gebruiken. Zij zullen de nieuwe afspraken moeten naleven. Overtuig ook hen om mee te stappen in dit verhaal.

Wat kun je doen om hen te overtuigen?

- ▶ Stuur een **brief, e-mail of bericht** met de afspraken, de motivatie daarvoor en wat er van hen verwacht wordt.
- ▶ Voer een persoonlijk **gesprek** met hen als ze hun kinderen komen halen.

Op generatierookvrij.be kan je ook verschillende [communicatiematerialen](#) downloaden die je hierbij kunnen helpen (hiervoor moet je wel ingelogd zijn, zie bijlage 2).

Tips bij het creëren van draagvlak voor een rookvrije jeugdvereniging

- ▶ Communicatie is de sleutel tot succes. Geef regelmatig updates. Benader het onderwerp positief. Spreek altijd van 'rookvrij' en niet van een rookverbod. Koppel altijd terug naar de reden waarom je rookvrij gaat en verwijs naar Generatie Rookvrij: we willen kinderen het goede voorbeeld geven. Want kinderen kopiëren gedrag, ook roken. Daarnaast willen we dat iedereen hier op een gezonde manier kan spelen en leren. Je kunt daarvoor ook [deze argumentenfiche](#) gebruiken.
- ▶ Luister naar de feedback van sceptici en gebruik die om je rookvrije jeugdvereniging te verbeteren.
- ▶ Draagvlak creëer je niet in één dag. Je zult ongetwijfeld weerstand ondervinden, maar dat is absoluut geen reden om op te geven.

Neem je tijd. Uit een bevraging weten we dat er gemiddeld 5 maanden zitten tussen de beslissing en het effectief invoeren van een rookvrij terrein.

- ▶ Sluit aan bij een bestaand beleid, een ander project of thema waar de vereniging al rond werkt. Je kunt bijvoorbeeld de link leggen met de educatieve functie van je jeugdvereniging of de link tussen roken en afval of een veilig speelklimaat.

Je bent klaar om stappen te zetten richting een rookvrij jeugdvereniging

Omring je met een groep van enthousiastelingen. Probeer in die groep een mix te hebben van bestuur, ouders, leiding... Of plaats het als vast agendapunt op een bestaand overleg.

STAP 2

BRENG DE BEGINSITUATIE IN KAART

In deze stap ga je na wat er nodig is om tot een rookvrije jeugdvereniging te komen. Heb je al iets gedaan in het verleden rond roken? Wat heb je daaruit geleerd? Zo doe je gerichte acties en haal je het gewenste resultaat.

Verzamel meningen

Niet iedereen zal even enthousiast zijn over een rookvrije jeugdvereniging. Verzamel daarom de meningen van verschillende betrokkenen: ouders, leden, leiding ... Wat denken zij van een rookvrije jeugdvereniging?

Meningen kun je op verschillende manieren verzamelen. Enkele mogelijkheden:

- ▶ Ga eens praten met een aantal ouders, leden en leiders, bijvoorbeeld tijdens de pauze van activiteiten of als de leden opgehaald worden.
- ▶ Vraag tijdens een overleg naar de meningen van de leiding, leden, ouders ...
- ▶ Werkt de vereniging met sociale media? Verspreid een online vragenlijst om de meningen te verzamelen.

Het sjabloon kan je helpen om de meningen op te lijsten:

WAT LEEFT ER BIJ ONS?

Schrijf op door wie, waar en wanneer er vooral gerookt wordt. (Bekijk zeker ook eens waar er veel peuken liggen.)

Hoe staat men tegenover het rookvrij maken van het terrein?

Wat zijn de belangrijkste vragen die we kregen over het plan om de jeugdvereniging rookvrij te maken?

DE VRAGEN KOMEN VAN LEIDING, OUDERS, ...	DEZE VRAAG WAS:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat zijn veelgehoorde bezwaren?

DE BEZWAREN KOMEN VAN LEIDING, OUDERS, ...	DEZE BEZWAREN WAREN:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat zijn veelgehoorde positieve reacties?

DE POSITIEVE REACTIES KOMEN VAN LEIDING, OUDERS, ...	DE POSITIEVE REACTIES:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat doe je al?

Het kan zijn dat je al iets doet rond roken. Maak daarvan een korte oplistijng. Zo kun je zien hoe-
ver je staat en welke acties je kunt ondernemen.
Schrijf ze in het onderstaande sjabloon. Deze
vragen kunnen je helpen bij het invullen van het
sjabloon:

- ▶ Heb je afspraken over roken op het terrein of tijdens activiteiten?
- ▶ Hangen er affiches of posters op die roken ontmoedigen? Of is er signalisatie om niet te roken op rookvrije plaatsen?
- ▶ Zijn de asbakken rond het terrein weggenomen of is er een aparte, duidelijk aangeduide rookzone?
- ▶ Worden de leden, hun ouders en de leiding gestimuleerd om het goede voorbeeld te geven als het over roken gaat?

WAAR STAAN WE VANDAAG?

De huidige afspraken rond roken:

Beschrijf of kopieer hier de huidige afspraken of het huidige beleid rond roken:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Welke acties hebben we al ondernomen?

Schrijf voor jezelf kort op wat je geleerd hebt uit acties die je in het verleden gedaan hebt. Hou daar rekening mee als je nieuwe acties opzet.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

STAP 3

BEPAAAL

PRIORITEITEN

EN DOEL-

STELLINGEN

Het is niet verstandig om halsoverkop je terrein rookvrij te maken. Wat is er nodig om het goed aan te pakken?

Wat wil je bereiken? Formuleer doelstellingen

Ben je klaar om direct te gaan voor een volledig rookvrij terrein (met eventueel rookzones uit het zicht van kinderen)? Dan kun je het onderstaande voorbeeld van een doelstelling gebruiken. Je kan die ook als regel opnemen in het reglement van je jeugdvereniging.

Heb je gemerkt in stap 2 dat een volledig rookvrij terrein nog niet haalbaar is? Zet dan een eerste stap in de goede richting. Deze eerste stap wordt dan je doelstelling:

- ▶ Een eerste rookvrij weekend.
- ▶ Niet roken in kledij of uniform van de jeugdvereniging.
- ▶ Niet roken door de leiding in het bijzijn van kinderen.
- ▶ ...

Communiceer daarbij dat dit een eerste stap is naar je uiteindelijke bedoeling: een rookvrij terrein. Let op dat je de doelstelling kunt meten (bv. de volledige leiding). Maak de doelstelling ook tijdsgebonden (bv. vanaf 1 september).

Hoofddoelstelling

Vanaf [datum] maakt [naam jeugdvereniging] zijn terreinen rookvrij. Kinderen kopiëren gedrag, ook rookgedrag. Daarom vragen we om op heel het terrein / op heel het terrein met uitzondering van de aangeduide rookzones niet te roken (ook geen e-sigaretten). Deze afspraak is van toepassing 24 uur per dag en 7 dagen per week voor iedereen die het terrein betreedt. Zo worden onze kinderen niet blootgesteld aan rook en wordt roken voor hen minder aantrekkelijk.

STAP 4

WERK ACTIES UIT

Nu krijgt je rookvrije jeugdvereniging echt vorm. Welke acties onderneem je om de doelstelling van stap 3 te realiseren? Om de kans op het halen van de doelstelling zo groot mogelijk te maken, kun je het best voor een mix van verschillende acties kiezen. Die acties zijn:

1

Maak nieuwe afspraken over rookvrij zijn

- ▶ Stel nieuwe afspraken op. Kies voor duidelijke afspraken, bij voorkeur zonder uitzonderingen. Duidelijke afspraken communiceren gemakkelijker en worden beter nageleefd. Je kan hiervoor de doelstelling uit stap 3 gebruiken.
- ▶ Als je wilt, kun je deze afspraken ook nog eens aftoetsen bij ouders ... Bijvoorbeeld tijdens de pauze van activiteiten of op een bezoekersdag op kamp.
- ▶ Neem de nieuwe afspraken rond roken eventueel op in het reglement.

2

Spreek een procedure af voor als er toch nog iemand rookt op het terrein

Wat als een lid, leider of ouder zich niet aan de nieuwe afspraak houdt? Denk daar vooraf eens over na.

- ▶ Leg vooraf vast wie de rokers aanspreekt. Leg de leiding uit welke rol ze hebben in het aanspreken van mensen en hoe ze dat kunnen doen. Dat kan via een agendapunt op een overleg of via mail gecommuniceerd worden. Besteed daar de eerste weken na de invoering extra tijd en aandacht aan. Door dat in het begin zorgvuldig te doen zullen de afspraken meer nageleefd worden.
- Het vriendelijk aanspreken van mensen die roken op het terrein is belangrijk.** Doe dat direct als je iemand ziet roken, niet achteraf. Wees discreet en loop even naar de persoon toe. Je kan hiervoor een training volgen. Lees daar meer over op gezondleven.be.
- ~ Ga ervan uit dat de persoon niet op de hoogte is van de nieuwe afspraken. Een mogelijke manier om te beginnen is de persoon vragen of hij op de hoogte is van de nieuwe afspraken.
 - ~ Vertel over de nieuwe afspraken, waar er wel of niet gerookt mag worden en waarom het terrein rookvrij is. Leg de nadruk op het gedrag dat je wilt dat de persoon stelt.
 - ~ Voer geen discussie over de nieuwe afspraken. Als de persoon bezwaren heeft, maak hem dan duidelijk bij wie en hoe hij die kan melden. Bijvoorbeeld door een mail te sturen naar iemand van de leiding.
- ▶ Vraag aan ouders en leden om elkaar te herinneren aan de nieuwe afspraken en waarom die afspraken er zijn.

3

Communiceer de afspraken op tijd

Voor je de afspraken invoert, breng je iedereen op de hoogte. Laat aan iedereen weten wat de nieuwe afspraken zijn en wat er van hen verwacht wordt.

- ▶ Bedenk hoe je iedereen in de jeugdvereniging (ook ouders en bezoekers) op de hoogte stelt van de nieuwe afspraken en wat er van hen verwacht wordt. Gebruik daarvoor de communicatiemiddelen van je vereniging zoals website, e-mail, Facebook, WhatsApp ... Er zijn verschillende materialen beschikbaar op generatierookvrij.be. Spreek ook zeker af bij wie mensen terecht kunnen met vragen.
- ▶ Vergeet niet om externe partners in te lichten. Denk maar aan de gemeente ... Ook zij moeten zich aan de nieuwe afspraken houden. Geef eventueel een voorstelling op de jeugdraad van de gemeente.
- ▶ Maak gebruik van lokale media (zoals het gemeenteblad) om aan iedereen te laten weten dat je gaat voor een rookvrije jeugdvereniging. Neem contact op met of stuur een persbericht naar de lokale media, het dagblad, het lokale magazine ... En contacteer de gemeente voor een artikel in het gemeenteblad. Zo krijgt je vereniging veel positieve aandacht.
- ▶ Communiceer op een positieve manier:
 - ~ Praat over 'rookvrij', niet over een rookverbod.
 - ~ Verwijs naar Generatie Rookvrij en leg uit dat je het goede voorbeeld wilt geven aan kinderen en hen wilt beschermen.
 - ~ Benoem expliciet dat de nieuwe afspraken niet bedoeld zijn tegen rokers, maar wel om kinderen het goede voorbeeld te geven.
 - ~ Wijs op feiten. Zoals het feit dat kinderen gedrag kopiëren, ook rookgedrag. Zien roken doet later ook zelf roken.
 - ~ Verplaats je in de persoon met wie je communiceert. Wat speelt er voor hem? Bijvoorbeeld een roker die het gevoel heeft dat zijn vrijheid aangetast wordt.
 - ~ Bedenk dat rokers die weerstand bieden vaak spreken vanuit hun verslaving. Dat betekent dat geen enkele reden hen zal overtuigen. In dat geval werkt het beter om de knoop door te hakken en hen vriendelijk te verzoeken mee te werken.
 - ~ Rokers hoeven niet te stoppen om een rookvrije omgeving te realiseren.

Blijf ook na het rookvrij maken communiceren over de rookvrije afspraken. Schrijf je in op [de nieuwsbrief van Generatie Rookvrij](#) voor inspiratie en deel eigen initiatieven met [#generatierookvrij](#) op sociale media. Zo kan Generatie Rookvrij je helpen om je rookvrije terrein mee bekend te maken. Volg ook Generatie Rookvrij op [Facebook](#) of [Instagram](#).

4

Signalisatie en veranderingen aan het terrein

Welke veranderingen zijn er nodig op het terrein om ervoor te zorgen dat de doelstelling gehaald wordt?

- ▶ Haal asbakken weg van plaatsen die rookvrij zijn.
- ▶ Hang borden en signalisatie op. Zeker op plaatsen waar vroeger veel gerookt werd. Ga je voor een volledig rookvrije vereniging? Zet dat dan éxtra in de kijker. [Vraag het label van Generatie Rookvrij aan](#) en laat zien dat je vereniging rookvrij is. Hoe je die aanvraag doet, vind je in bijlage 2.
- ▶ Huur je het terrein? Betrek dan zeker de eigenaars van het terrein bij de veranderingen aan het terrein.
- ▶ Ga je voor een rookvrij terrein met rookzones? Geef aan waar deze rookzones zich bevinden. Hou hierbij rekening met de volgende aanbevelingen:
 - ~ Beperk het aantal rookzones.
 - ~ Plaats de rookzone(s) uit het zicht van kinderen.
 - ~ Maak de rookzone(s) niet te aantrekkelijk, zodat de kinderen niet verleid worden om naar daar te gaan.
 - ~ Maak geen gebruik van het logo, de kleuren of de huisstijl van Generatie Rookvrij in de signalisatie aan of naar de rookzone. In de [webshop](#) van Generatie Rookvrij kan je hiervoor ook materiaal bestellen.
 - ~ Gebruik geen afbeeldingen en foto's waar een sigaret op staat.
 - ~ Toon het logo en vermeld het nummer van Tabakstop aan/in de rookzone.

Meer informatie en tips om [peukenrecipiënten](#) en [vuilnisbakken](#) te kiezen voor in de rookzone vind je op [mooimakers.be](#).

Denk ook aan medewerkers op de terreinen

Een rookvrij terrein betekent ook dat de werknemers die actief zijn op het terrein er niet mogen roken. Hou rekening met hen. Ga in gesprek, help hen de afspraken na te leven, voorzie eventueel een rookstopaanbod.

Stoppen met roken

Mensen hoeven niet te stoppen met roken om een rookvrije jeugdvereniging te realiseren. Maar een rookvrije jeugdvereniging kan rokers wel motiveren om te stoppen met roken. Je kan de mensen die willen stoppen met roken hulp aanbieden. Dat doe je door hen door te verwijzen naar:

- ▶ www.tabakstop.be, waar je een overzicht vindt van de verschillende rookstopmogelijkheden. Of bel 0800 111 00.
- ▶ www.tabakologen.be, waar je een lijst met tabakologen in je buurt vindt. Tabakologen zijn speciaal geschoold om mensen te helpen bij een rookstop.
- ▶ www.WATWAT.be/roken, waar jongeren informatie vinden over stoppen met roken.

Daarnaast kan je ook zelf een groepscursus over stoppen met roken organiseren.

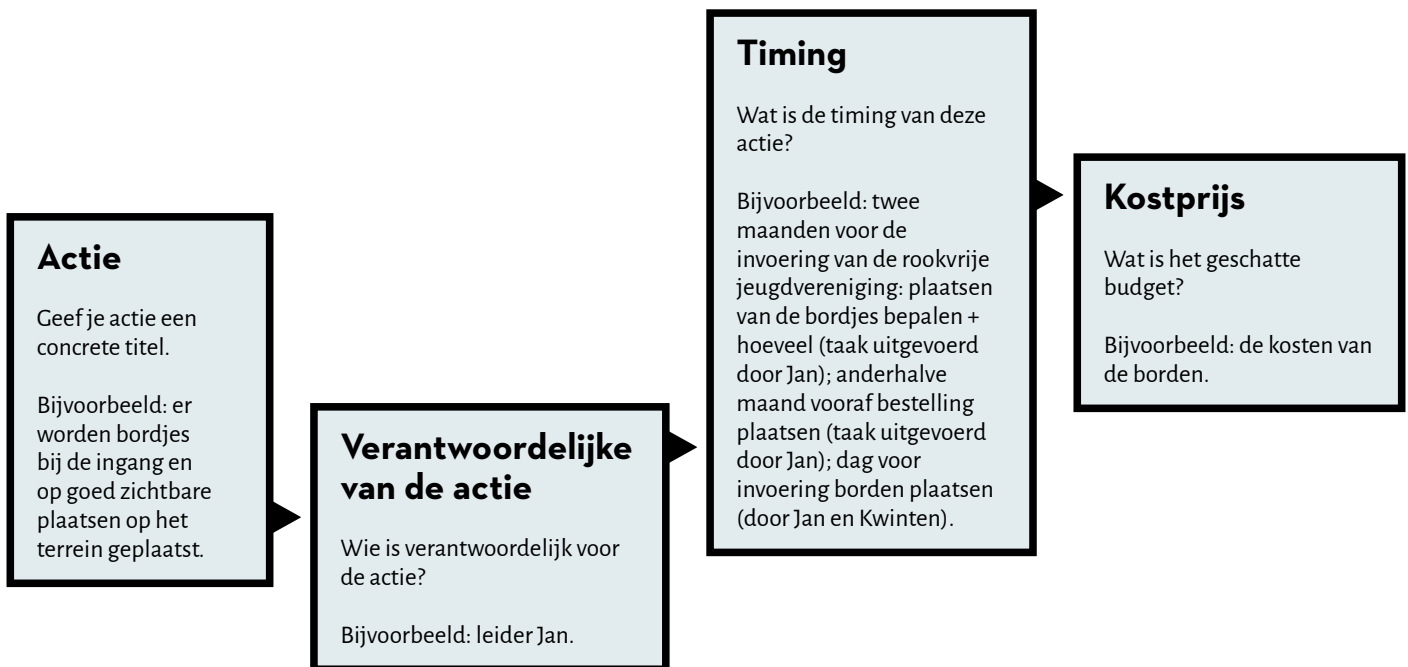
Onthoud: rokers blijven welkom. Je vraagt ze alleen om rekening te houden met de nieuwe afspraken. Hoe duidelijker en bekender de nieuwe afspraken zijn, hoe meer mensen ze zullen naleven.

Stel een planning op

Zodra het duidelijk is welke acties je moet uitvoeren, bundel je ze in een plan. De planning je wegbeschrijving of draaiboek, dus wees zeker concreet genoeg. In je plan moet zeker het volgende staan:

- ▶ Wie is verantwoordelijk voor de actie?
- ▶ Wat is de timing van de actie?
- ▶ Eventueel het budget dat je voor deze actie hebt.

Het onderstaande helpt je om de actie uit te werken:

STAP 5

VOER DE ACTIES UIT

Tijd voor actie.

Voer je acties uit aan de hand van je planning. Het kan nuttig zijn om iemand aan te duiden die de acties coördineert, zodat het actieplan gevolgd wordt. Zo kan er bijgestuurd worden mocht dat nodig zijn.

Bij het uitvoeren van de acties is de manier van communiceren belangrijk. Besteed daar dus voldoende aandacht aan.

Kies een goed moment van invoeren

Wanneer ga je de nieuwe afspraken invoeren? Kies een gepast moment:

- ▶ bij de start van een nieuw werkingsjaar
- ▶ bij een groot evenement, een feest of na het kamp
- ▶ bij veranderingen aan het terrein, of bij verbouwingen

Er zijn verschillende momenten waarop je de nieuwe afspraken kunt invoeren. Maar maak er zeker een feestelijk moment van.

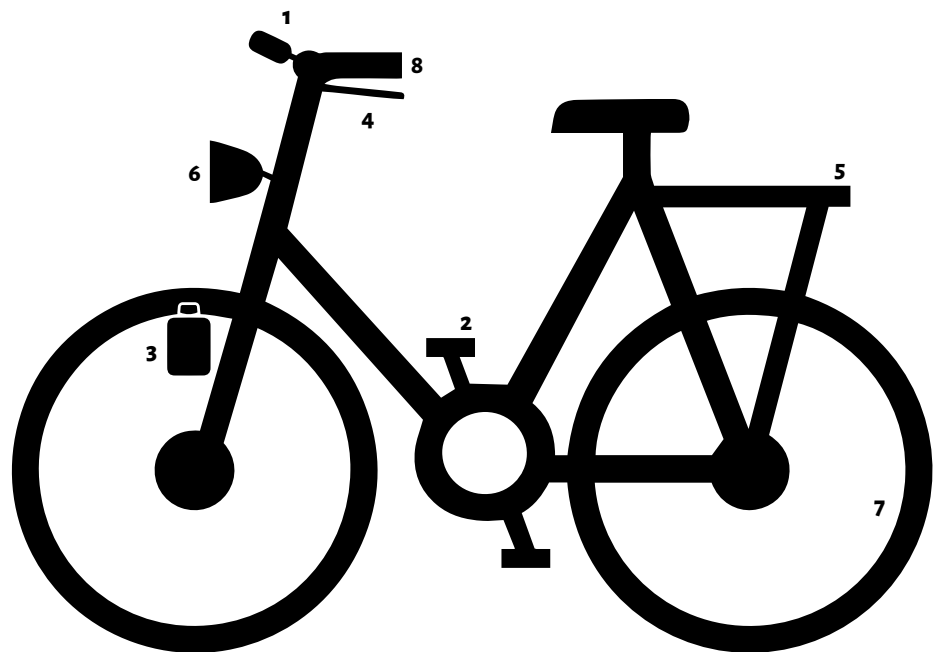
STAP 6

EVALUEER EN STUUR BIJ

Lukt het met de nieuwe afspraken? Evalueer het resultaat, maar ook het proces ernaartoe, en stuur eventueel bij. Er zijn verschillende manieren om te evalueren. Je kunt dat bijvoorbeeld doen aan de hand van een fiets:

Daarbij stel je de volgende vragen:

- 1. Kilometer teller:** Is de doelstelling gehaald?
- 2. Trappers:** Wat zijn de redenen daarvoor? Zijn mensen voldoende geïnformeerd en zijn de afspraken voldoende duidelijk?
- 3. Dynamo:** Wat was de motor? Wie was de drijvende kracht? Bijvoorbeeld de werkgroep, iemand van de leiding ...
- 4. Remmen:** Wat kon er beter? Wat remde af?
- 5. Bagagedrager:** Was iedereen mee? Houden mensen zich aan de afspraak? Worden de afspraken goed nageleefd?
- 6. Licht:** Waar wil je nog een licht over laten schijnen of wat wil je nog verder onderzoeken? Was er voldoende signalisatie en communicatie?
- 7. Wielen:** Waar rij je naartoe? Wat is de volgende stap naar een geheel rookvrij terrein? Welke lessen neem je mee?
- 8. Stuur:** Hoe kunnen we bijsturen? Welke aanpassingen zijn er nodig?

Hoe evalueren?

De informatie kun je op verschillende manieren verzamelen.

- ▶ Praat met een aantal ouders, leden en leiders, bijvoorbeeld tijdens de pauze van activiteiten of op de bezoekersdag van het kamp.
- ▶ Bespreek de actie op een overleg met de leiding.
- ▶ Werkt de vereniging met sociale media? Verspreid een online vragenlijst om de informatie te verzamelen.

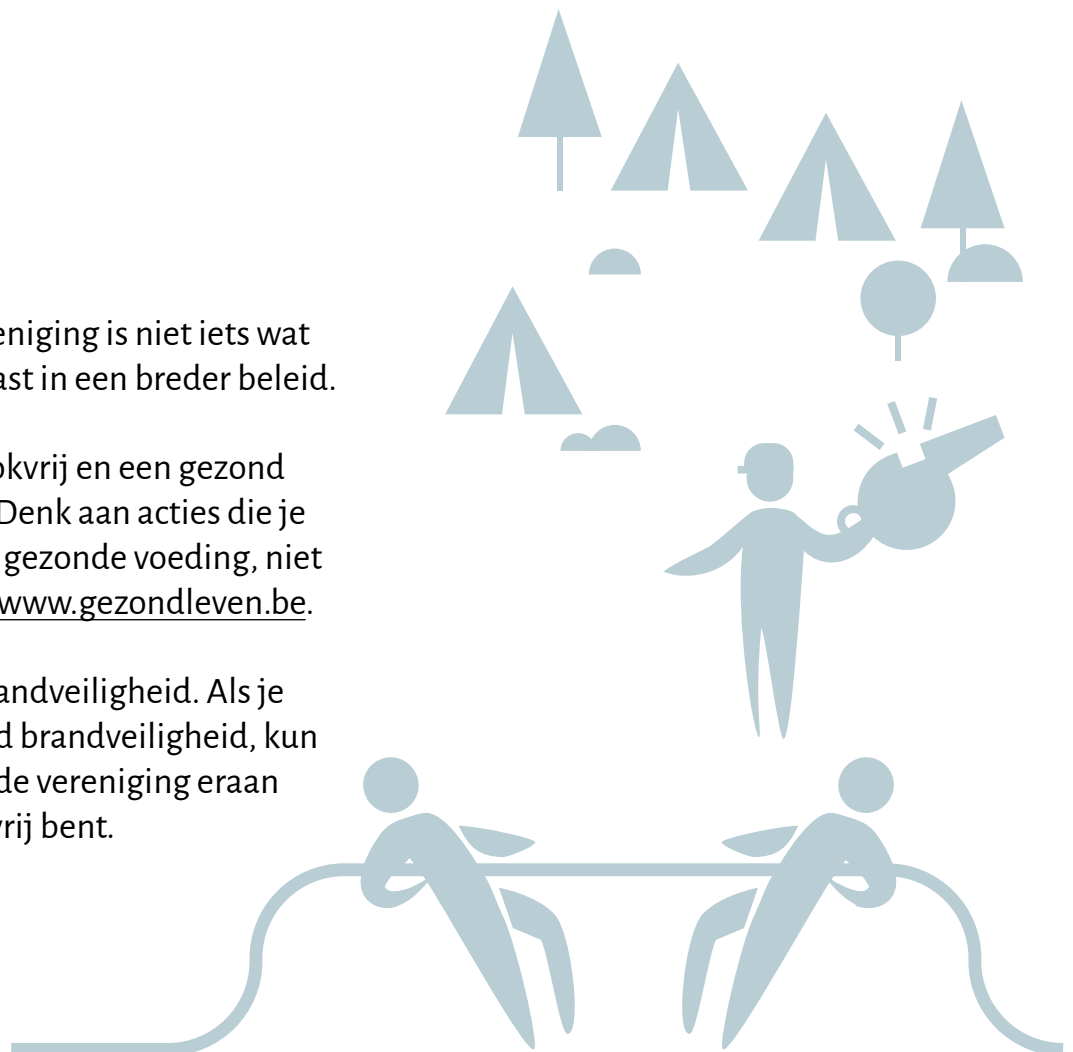
STAP 7

VERANKER IN HET BELEID

Een rookvrije jeugdvereniging is niet iets wat op zichzelf staat. Het past in een breder beleid.

Maak de link tussen rookvrij en een gezond en veilig speelklimaat. Denk aan acties die je al doet rond beweging, gezonde voeding, niet pesten ... Lees meer op www.gezondleven.be.

Of maak de link met brandveiligheid. Als je dan communiceert rond brandveiligheid, kun je leden en ouders van de vereniging eraan herinneren dat je rookvrij bent.

ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING IN DE PRAKTIJK

Niets leuker dan ravotten in de jeugdbeweging, toch? En als leiding de kinderen een geweldige tijd bezorgen? Voor FOS Open Scouting De Havik hoort roken daar niet bij. FOS De Havik heeft vandaag een rookvrij terrein en daar zijn ze ontzettend blij mee én trots op. David Lenaerts, voorzitter van het ondersteund comité, legt ons uit waarom.

Logische stap naar een rookvrije omgeving

Generatie Rookvrij sprong meteen in het oog bij David. Verschillende organisaties die zich engageren om plekken waar veel kinderen komen rookvrij te maken... Dat vond hij ronduit inspirerend. “We vonden het niet meer dan logisch om onze terreinen ook rookvrij te maken voor onze scouts. Al jaren hebben we de regel dat leiders die roken dat doen uit het zicht van de kinderen. De uitdaging voor ons lag vooral bij de ouders. Wanneer zij blijven plakken aan de lokalen of komen helpen, steken de rokers onder hen al eens een sigaret op. Dat wilden we veranderen.”

Een visie die velen delen

Om het terrein rookvrij te maken, was het belangrijk om iedereen te betrekken. Van leden en leiding over ouders tot bestuur. FOS De Havik hanteerde vroeger al enkele afspraken omtrent roken. Een rookvrij terrein in het kader van Generatie Rookvrij was dan ook de perfecte volgende stap.

Onder het motto ‘wat maakt ons sterk, teamwerk’ werd het rookvrij terrein stap voor stap en met veel enthousiasme concreter gemaakt. “Na een korte uitleg over het concept van Generatie Rookvrij was iedereen onmiddellijk akkoord dat de leiding en ouders het goede voorbeeld moeten geven aan de kinderen en jongeren. Want zien roken, doet roken. Nu slingeren er op ons terrein geen peuken meer rond. Da’s mooi meegenomen.” Tijdens een overleg met het ondersteunend comité werden de goede intenties omgezet naar een

concreet actieplan. David: “Hierbij moesten we wel rekening houden met enkele praktische zaken die wat denkwerk vroegen. Zoals ‘Hoe kunnen we dit het beste communiceren naar leden en ouders? Waar zullen we de rookzone plaatsen? Gaan ouders zich wel houden aan de afspraken?’ Voor al die zaken zochten we samen naar een oplossing. En die hebben we ook samen gevonden.”

Sleutelen tot perfectie

David vertelt ons dat ze met enkele kleine inspanningen tot een mooi resultaat zijn gekomen. “We hebben gecommuniceerd via verschillende kanalen en dat verliep eigenlijk wel vrij vlot. We hebben signalisatieborden en stickers van Generatie Rookvrij bevestigd op ons terrein en in onze gebouwen. Die werken als subtiele reminders. Handig want je kan niet elke ouder van onze +350 leden individueel aanspreken. Slechts tot drie weken na de aanpassingen hebben we mensen moeten aanspreken op hun rookgedrag, daarna ging het vanzelf.” David is ervan overtuigd dat je tot een nieuwe, gezonde norm kan komen met slechts enkele aanpassingen en duidelijke communicatie.

Een rookvrije toekomst

FOS De Havik is ambitieus. Voor hen stopt het niet bij hun eigen rookvrije scoutsterrein. Zo willen ze inspirerend werken naar andere jeugdbewegingen en de gemeente zelf. Dit alles met een blik op een rookvrije toekomst!

Meer ervaringen van rookvrij terreinen

Ander terreinen gingen je voor. We vroegen naar hun ervaringen. Hier een overzichtje:

Ander terreinen gingen je voor. We vroegen naar hun ervaringen. Hier een overzichtje:

Een rookvrij terrein: ook iets voor jou

Waarom maken mensen hun terrein rookvrij?

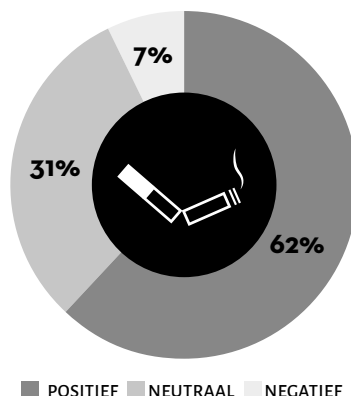
69%

van de terreinen ontvangt na het rookvrij maken evenveel of zelfs meer bezoekers

63%

van de organisatie heeft minder peuken sinds het terrein rookvrij is

Hoe staan bezoekers tegenover een rookvrij terrein?

Middelen nodig voor een rookvrij terrein?

€217,5

50% van de organisaties geeft minder uit dan €217,5 aan de realisatie van een rookvrij terrein

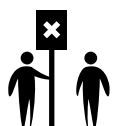
2.25u

is het gemiddelde aantal uur per week dat de trekker in het begin steekt in het realiseren van een rookvrij terrein

4 maanden

is het aantal maanden tussen de beslissing om een terrein rookvrij te maken en het effectief invoeren ervan

Hoe komen tot een rookvrij terrein?

Signalisatie plaatsen + asbakken verwijderen

Communicatie: waarom gekozen voor een rookvrij terrein en wat het inhoudt

Rookvrije afspraken maken

Spreek rokers die de rookvrije afspraak overtreden aan

Lees meer in de stappenplannen op generatierookvrij.be.

BIJLAGE 1 VINK AF NAAR EEN ROOKVRIJE JEUGD- VERENIGING

Stap 1: Creëer draagvlak

- Bij bestuur en leiding.
- Bij leden.
- Bij ouders en derden.
- Er is een werkgroep opgericht of komt als vast punt aan bod op een ander overleg.

Stap 2: Breng de beginsituatie in kaart

- Meningen zijn verzameld.
- Inventariseer wat je al doet.

Stap 3: Bepaal prioriteiten en formuleer doelstellingen

- We weten wat we willen bereiken. Volledig rookvrij (met rookzones uit het zicht van kinderen) of een eerste stap in die richting.

Stap 4: Werk acties uit

- Er zijn acties uitgewerkt.
- De acties zijn gepland.

Stap 5: Voer acties uit

- De acties zijn ingevoerd.
- De acties zijn op tijd gecommuniceerd.

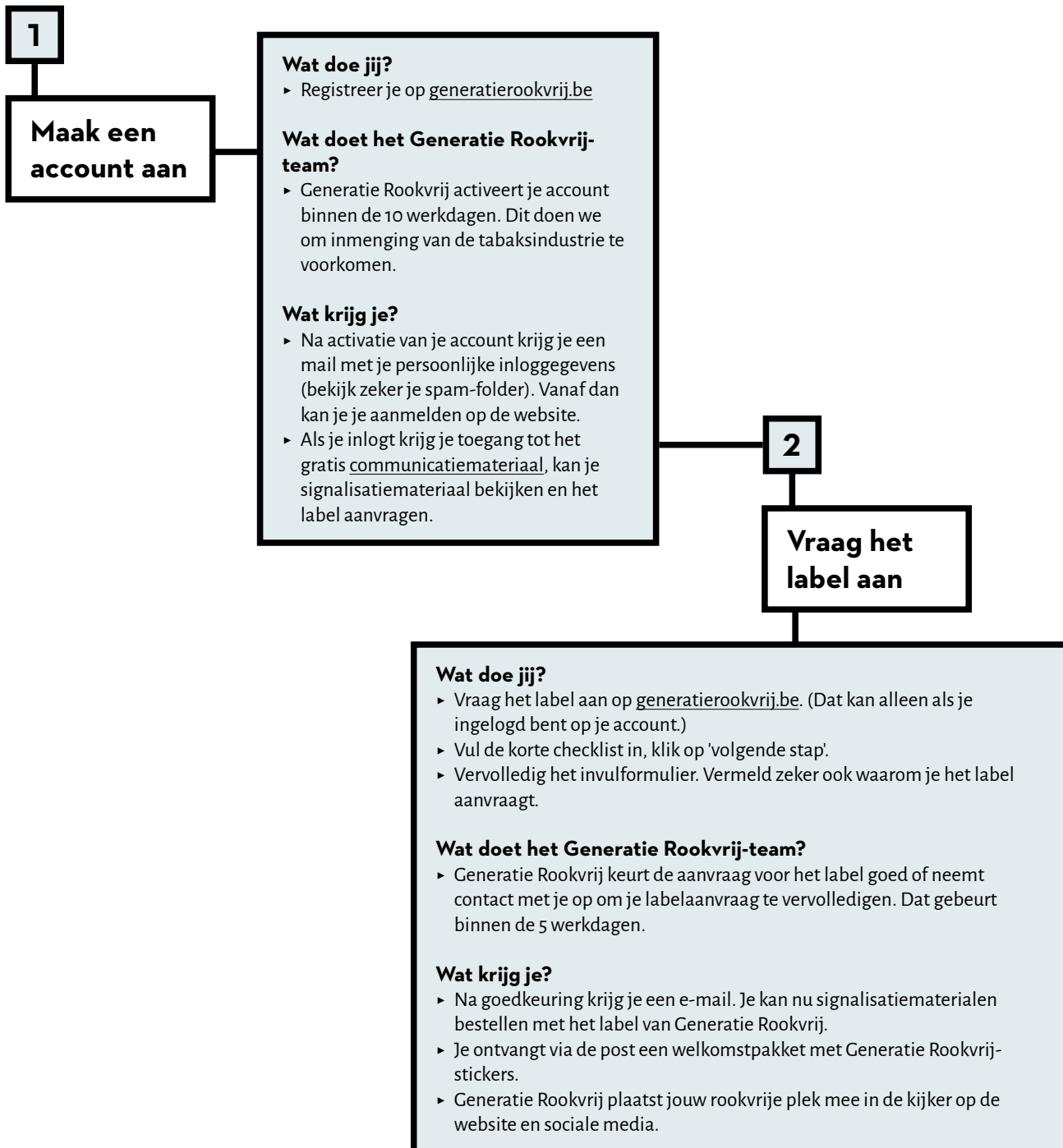
Stap 6: Evalueer en stuur bij

- De acties zijn geëvalueerd.
- De acties worden bijgestuurd.

Stap 7: Veranker in het beleid

- We pluggen de rookvrije jeugdvereniging in een breder gezondheidsbeleid.

BIJLAGE 2 HOE HET LABEL VAN GENERATIE ROOKVRIJ AANVRAGEN?

SAMEN NAAR EEN ROOKVRIJE JEUGDVERENIGING
STAPPENPLAN

Deze publicatie is een realisatie van het Vlaams Instituut Gezond Leven met de steun van de Vlaamse overheid.

AUTEURS

Dries Vandenbempt, Stefaan Hendrickx, Katrijn Vandamme

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Vlaams Instituut Gezond Leven vzw
Linda De Boeck
Gustave Schildknechtstraat 9
1020 Brussel

© 2021, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw.
All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie.